

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDİ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

31.Mayıs.2015, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

1. KISIM: Allah Teâlâ'nın, Resûl-i Ekrem'i Övmesi ve Onun Kendi Katındaki Şân ve Şerefini Açıklaması

5. FASIL: Allah Teâlâ'nın, Resulünün Değerini Göstermek İçin Kendi Varlığını Gösteren Bazı Delillere Yemin Etmesi

Arapça Kaynak sf. 79
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 119

تَضَمَّنَتْ هَذِهِ الْآيَاتُ مِنْ فَضْلِهِ وَشَرَفِهِ الْعِدَّةُ⁽¹⁾ مَا يَقِفُ دُونَهُ الْعَدُّ ، وَأَقْسَمَ
جَلَّ اسْمُهُ عَلَى هِدَايَةِ الْمُصْطَفَى ، وَتَنْزِيهِهِ عَنِ الْهَوَى ، وَصِدْقِهِ فِيمَا تَلَا ، وَأَنَّهُ
وَحْيِي يُوحَى أَوْصَلَهُ إِلَيْهِ - عَنْ اللَّهِ - جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ الشَّدِيدُ الْقُوَى .

ثُمَّ أَخْبَرَ تَعَالَى عَنْ فَضِيلَتِهِ بِقِصَّةِ الْإِسْرَاءِ ، وَانْتِهَائِهِ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ،
وَتَصْدِيقَ بَصَرِهِ فِيمَا رَأَى ، وَأَنَّهُ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكِبْرَى . وَقَدْ نَبَّهَ عَلَى مِثْلِ
هَذَا تَعَالَى فِي أَوَّلِ سُورَةِ الْإِسْرَاءِ .

Onun Sayısız Üstünlükleri

Bu âyetler,⁴ Peygamber Efendimiz'in saymakla bitmeyecek kadar çok olan şeref ve üstünlüklerinden sadece bir kısmını dile getirmektedir. Cenâb-ı Mevlâ, Muhammed Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem'in dosdoğru yolda gittiğine, aslâ keyfince söz etmediğine, okuduklarının doğruluğuna ve onların kendisine Allah tarafından vahyedildiğine ve bu âyetleri ona muazzam kuvvetlerin sahibi Cebrâil aleyhisselâmın iletmesine yemin etmektedir.

Daha sonra Allah Teâlâ, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in üstünlüğünü İsrâ ve Mi'râc olayı ile bildirmekte, onun bu yolculukta Sidretü'l-müntehâ'ya vardığını, gözünün gördüklerini kalbinin onayladığını, Rabbinin nice âyetlerini görüp anladığını dile getirmekte, bunların bir benzerini de İsrâ sûresinin baş tarafında zikretmektedir.

“Gecenin bir bölümünde kulu Muhammed'i, kendisine bazı mucizelerimizi göstermek için Mescid-i Harâm'dan alıp çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah, her türlü kusurdan ve ortaktan münezzehtir.”¹

4. Necm 53/1-18.

1. İsrâ 17/1.

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKİ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

31.Mayıs.2015, Pazar - Sayfa 3
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

ولما كان ما كاشفَهُ^(٢) - عليه السلام - من ذلك الجَبَرُوتِ ، وشاهدَهُ من
عجائب المَلَكُوتِ لا تُحِيطُ به العبارات ، ولا تستَقِلُّ بِحَمْلِ سَمَاعِ أَدْنَاهِ
العقولُ ، رَمَزَ عنه تعالى بالإيماء^(٣) والكناية الدالَّةُ على التعظيم ؛ فقال
[تعالى]: ﴿ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝ ﴾ .

وهذا النوعُ من الكلام يُسمَّى أهلُ النقد والبلاغة بالوَحْيِ والإشارة ، وهو
عندهم أبلغُ أبوابِ الإيجاز .

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in Mi'râc'da Allah'ın yüce kudretinden gördüklerini, mânevî âlemlerin olağanüstü manzarasından seyrettiklerini sözle anlatmaya, bunların en küçüğünü bile duyup kavramaya insan akli güç yetiremeyeceği için, Allah Teâlâ onların muazzam şeyler olduğunu gösteren dolaylı bir anlatım ve üstü kapalı bir ifâdeyle "Vahyedilecek şeyi kuluna vahyetti"² buyurmuştur.

Bu tür anlatıma edebiyâtçılar "vahy ve işaret" adını verirler. Ve onlara göre bu anlatım tarzı "az sözle çok şey anlatma" sanatının (îcâz) en etkili olanıdır.

2. Necm 53/10.

3. Necm 53/18.

وقال تعالى: ﴿لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى﴾ انحسرت الأفهام عن تفصيل ما أوحى ، وتاهت الأحلام (1/11) في تعيين تلك الآيات الكبرى.

قال القاضي الإمام أبو الفضل رحمه الله: اشتملت هذه الآيات على إعلام الله تعالى بتزكية جملته عليه السلام ، وعصمتها من الآفات في هذا المسرى ، فزكى فؤاده ولسانه وجوارحه:

فزكى قلبه⁽¹⁾ بقوله: ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾. ولسانه بقوله: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى﴾. وبصره بقوله: ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾.

“And olsun ki Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını gördü”³ demek, Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'e neleri vahyettiğini anlamaktan akıllar büsbütün âciz kalır, o neler olduğunu kavramaya hayâl gücünün gücü yetmez, demektir.

Resûl-i Ekrem'in Beşerî Noksanlıklardan Temizlenmesi

Ben derim ki, bu âyetler, Allah Teâlâ'nın, Mi'râc yolculuğunda Resûl-i Ekrem'inin yüce şahsını beşerî noksanlıklardan temizlediğini belirtmekte, onun kalbini, dilini ve diğer organlarını her türlü zarardan muhafaza ettiğini göstermektedir. Nitekim Cenâb-ı Hak “Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı” âyetiyle¹ onun kalbini, “O keyfine göre de konuşmaz” âyetiyle² dilini, “Göz ne şaştı, ne haddinden aştı”³ âyetiyle de⁴ gözünü beşerî noksanlıklardan arındırdığını ifâde buyurmuştur.

1. Necm 53/11.

2. Necm 53/3.

3. Mi'râc'da Rabbinin huzûrunda bulunduğu sırada, üstün edebi dolayısıyla sağa sola bakınmadı, sadece ön tarafına, yani bakması gereken yere baktı, demektir.

4. Necm 53/17.

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKİ'L-MUSTAFA

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

وقال تعالى: ﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنُوسِ ۖ (١٥) الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۖ (١٦) وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۖ (١٧) وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۖ (١٨) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۖ (١٩) ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۖ (٢٠) مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۖ (٢١) وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۖ (٢٢) وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِقِ الْمُبِينِ ۖ (٢٣) وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۖ (٢٤) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۖ (٢٥) [التكوير: ١٥ - ٢٥].

Allah Teâlâ Tekvîr sûresinin aşağıdaki âyetlerinde şöyle buyurmaktadır:

﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنُوسِ ۖ الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۖ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۖ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۖ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۖ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۖ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۖ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ۖ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِقِ الْمُبِينِ ۖ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۖ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۖ

15. “Yemin ederim geri dönenlere,
16. Ve yörüngesinde akıp süpürenlere,
17. Ve kararmaya başlarken geceye,
18. Ve nefes almaya başladığında sabaha.
19. O Kur'an, gerçekten çok şerefli bir elçinin getirdiği sözdür.
20. Bir elçi ki pek kuvvetli, Arş Sahibi katında itibârlıdır.
21. Orada sözü dinlenir, ona güvenilir.
22. Arkadaşınız aslâ bir deli değildir.

“Arkadaşınız” kelimesiyle, Peygamber Efendimiz'in onların arasında yaşadığı, bunun için de onun her hâlini yakından bildikleri ifâde edilmektedir.

Kâfirlerin Resûl-i Ekrem hakkındaki bu iddiaları birçok âyette tekrarlanmaktadır:

“Kâfirler şöyle dediler: “Ey kendisine kitap indirilen! Sen delinin birisin!”⁵

“Mecnûn bir şâirin hatırı için ilâhlarımızı mı terk edelim?” diyorlardı.”¹

23. And olsun ki Peygamber, o elçiyi apaçık ufukta gördü.

Peygamber Efendimiz'in ufukta gördüğü Cebrâil aley-hisselâm idi.²

24. O, kendisine vahyedileni açıklamakta cimrilik etmez.

25. Bu Kur'an, Allah'ın huzûrundan kovulmuş şeytanın sözü değildir.”³

5. Hicr 15/6.

1. Sâffât 37/36.

2. bk. Necm 53/7 ve devamı.

3. Tekvir 81/15-25.

Şerefli Elçi

“O Kur'an, gerçekten çok şerefli bir elçinin getirdiği sözdür”⁴ şeklindeki ilâhî beyânda yer alan “şerefli elçi” ifâdesi, kendisini Peygamber olarak gönderen Rabbinin nezdinde şerefli demektir.

20. âyetteki “pek kuvvetli” ifâdesi, kendisine insanlara iletilmek üzere verilen ilâhî vahyi tebliğ etmekte pek kuvvetli demektir. Aynı âyetteki “mekîn: itibârlı” ifâdesi de Rabbinin katında itibârlı, O'nun nezdinde yüce makam ve mevki sahibi demektir.

21. âyetteki “orada sözü dinlenir” ifâdesi, “semâda sözü dinlenir” demektir. “Ona güvenilir” ifâdesi de kendisine verilen vahyi almakta ve insanlara tebliğ etmekte güvenilir demektir.

Tefsir ve kelâm âlimi Ali bin İsâ er-Rummânî⁵ (v. 384/994) ve bazı âlimler 19. âyette kendisinden söz edilen “çok şerefli bir elçi”nin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem olduğunu ve bu âyetin devamında zikredilen özelliklerin de yine ona ait bulunduğunu belirtmişlerdir. Bir kısım âlimler ise⁶ bu şerefli elçinin, Cebrâil aleyhisselâm olduğunu söylemişlerdir. Buna göre âyetin devamında zikredilen özellikler de Cebrâil aleyhisselâma ait olmaktadır.

23. âyetteki “Onu gördü” ifâdesindeki “gören”, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemdir. Gördüğü şey ise bazılarına göre Allah Teâlâ; kimilerine göre de asıl şekliyle gördüğü Cebrâil aleyhisselâmdır.

24. âyette geçen: “O, kendisine vahyedileni açıklamakta cimrilik etmez” ifâdesindeki “danîn” kelimesi bazı kırâatlara göre “zı” harfi ile okunduğu takdirde mânası: “O, vahyedileni açıklama hususunda aslâ ithâm edilmez” demektir. “Dâd” harfiyle okununca da mânası, “halkı Hakk'a dâvet, Allah'ın hükümlerini ve ilmini insanlara bildirmek hususunda aslâ cimrilik etmez” demek olur. Bu âyette, âlimlerin ittifakla belirttiği üzere, cimrilik etmediğinden bahsedilen kişi Muhammed aleyhisselâmdır.

﴿لَا أَقْسَمُ﴾: أَي أَقْسَمُ. ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾: أَي كَرِيمٍ عِنْدَ مَرْسَلِهِ. ﴿ذِي قُوَّةٍ﴾: عَلَى تَبْلِيغِ مَا حَمَلَهُ مِنَ الْوَحْيِ، ﴿مَكِينٍ﴾: أَي مَتَمَكِّنُ الْمُنْزَلَةِ مِنْ رَبِّهِ، رَفِيعَ الْمَحَلِّ عِنْدَهُ، ﴿مُطَاعٍ ثَمَّ﴾: أَي فِي السَّمَاءِ. ﴿أَمِينٍ﴾: عَلَى الْوَحْيِ.

قال علي بن عيسى⁽³⁾ وغيره: الرسول الكريم - هنا - محمد ﷺ. فجميع الأوصاف بعد على هذا له.

وقال غيره: هو جبريل عليه السلام، فترجع الأوصاف إليه.

﴿وَلَقَدْ رَآهُ﴾: يَعْنِي مُحَمَّدًا. قِيلَ: رَأَى رَبَّهُ. وَقِيلَ: رَأَى جَبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ.

﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِظَنِينٍ﴾⁽¹⁾، أَي: بِمُتَّهَمٍ. وَمِنْ قَرَأَهُ⁽²⁾ بِالضَّادِ فَمَعْنَاهُ: مَا هُوَ بِبَخِيلٍ بِالْإِعْدَاءِ بِهِ، وَالتَّذْكِيرُ بِحُكْمِهِ وَبِعِلْمِهِ، وَهَذِهِ لِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِاتِّفَاقٍ.

4. Tekvîr 81/19.

5. Mu'tezile kelâmcısı Ali bin İsâ er-Rummânî, Arap diline dâir eserler vermiştir. Onun en-Nüket fi i'câzi'l-Kur'ân ile Kur'ân-ı Kerîm'i dil ve belâgat açısından tefsir ettiği el-Câmi' fi ilmi'l-Kur'ân adlı eserleri burada anılmalıdır.

6. Aliyyü'l-Kârî âlimlerin büyük çoğunluğunun bu görüşte olduğunu söylemiştir.

Kalem Sûresi'nden Konumuzla İlgili Bazı Âyetler

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ. وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ. وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ. فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ. بِأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ. إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ. فَلَا تَطْعِ الْمُكَذِّبِينَ. وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيْدْهُنُونَ. وَلَا تَطْعِ كُلَّ حَلَاْفٍ مَّهِينٍ. هَمَّازٍ مَشَاءٍ بَنِيمٍ. مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ. عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ. أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ. إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ. سَنَسِيحُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ﴾

1. “Nûn. And olsun kaleme ve onunla yazdıklarına.
2. Rabbinin nimeti sâyesinde, sen bir mecnun değilsin.
3. Senin için ardı arkası kesilmeyecek bir mükâfât vardır.
4. Şüphesiz ki sen pek büyük bir ahlâka sahipsin.
5. Yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler:
6. Akıldan yoksun olan hanginizmiş?
7. Yolundan sapanları Rabbin çok iyi bilir; doğru yolda olanları en iyi bilen de O'dur.
8. Hakkı yalanlayanlara itâat etme.
9. Onlar kendilerine yumuşak davranmanı isterler, tâ ki onlar da sana yumuşak davransınlar.

Kureyş müşrikleri Resûl-i Ekrem Efendimiz'e: “Sen bizim tanrılarımıza saygı göster, biz de senin tanrına saygı göstereyim” demişlerdi. Allah Teâlâ: “Sen onların sözüne uyma!” ifâdesiyle onların bu teklifine işaret buyurmaktadır.

وقال تعالى: ﴿ت وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا تَطْعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾ وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيْدْهُنُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تَطْعِ كُلَّ حَلَاْفٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَشَاءٍ بَنِيمٍ ﴿١١﴾ مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ ﴿١٣﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ سَنَسِيحُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾﴾ [القلم: ١، ١٦].

10. Uyma sen çok yemin edene, aşağılık kimseye,
11. Durmadan başkasını çekiştirip söz taşıyana,
12. Hayra engel olana, haddini aşana, çok günahkâr olana,
13. Kaba ve katı kalpli olup üstelik bir de soysuz olana.
14. Malları, oğulları var diye onlara uyma.
15. Ona âyetlerimiz okunduğunda, “Bunlar eskilerin efsâneleri” der.
16. Biz onun burnunu sürteceğiz.”¹

1. Kalem 68/1-16.